

2019 – ANUL TRIBUNIȘTILOR (XXXVIII):

Să scoatem la iveală păcatele ... - Să-i împărți în două cete: în smintiți și în mișei!
- ... a-și da seamă despre rostul propriei lor vieți! – Geniul?

Ioan Slavici
1848-1925

Despre și pentru Eminescu!
... să scoatem la iveală păcatele?

Durmim cu toții visând fiecare în felul lui în trecerea noastră prin această viață, dar somnul nu ne este tuturoră de o potrivă adânc..
Tuturora ne răsare soarele, dar nu tuturora le revarsă aceeași lumină ...

Eminescu a fost unul dintre oamenii, cărora le e dat să le vază toate în lumină mare

1850-1889

Mihai Eminescu

“Toate micile mizerii unui suflet chinuit
Mult mai mult îi vor atrage decât tot ce ai gândit”
a introdus în poezia românească
adevărata cugetare ca fond
și
adevărata artă ca formă

B.P. Hașdeu
1838-1907

șagunism - tribunism - samănătorism

prin cultură un organism social!

2019.EU

„Pro amico”

Continuăm prezentarea studiului: „Despre și pentru Eminescu”, publicat de Olimpiu Boitoș, preluat de acesta din cotidianul sibian „Tribuna” (nr. 268 și 269 din 1 și 2/13 și 14 decembrie 1892) unde a apărut sub titlul „Pro amico – Un răspuns dlui B.P. Hașdeu”: «Dar afară de acestea, vor căuta vieții tale/ Să-i găsească pete multe, răutăți și mici scandale:/ Astea toate te apropie de dânșii. Nu lumina/ Ce în lume-ai revărsat-o, ci păcatele și vina,/ Oboseala, slăbiciunea, toate relele ce sunt/ Într'un mod fatal legate de o mână de pământ,/ **Toate micile mizerii unui suflet chinuit/ Mult mai mult îi vor atrage decât tot ce ai gândit**”.

Și de aceea d. B.P. Hașdeu, care e, mai presus de toate, om cuminte, cunoscându-și tot atât de bine ca Eminescu publicul cetitor, trece peste cele ce a gândit Eminescu și stăruie asupra „micilor mizerii ale sufletului chinuit”, pentruca să le poată arunca altora vorba: „Voi l-ați omorât sufletește și trupește!”.

Omul nesățios de a ști și de a se lumina, pururea frământatul Eminescu primia dela cineva în lumea aceasta povețe în cece privește cărțile, pe care are să le cetească? Putea vre-un magistr, chemându-se el chiar B.P. Hașdeu, să facă pe acest om să primească în el cece e împotriva firii lui și să respingă cece ochiul lui căuta în lume?

E cineva în lumea aceasta atât de mărginit, ca să creadă, că s'ar fi putut pune în frâu acest suflet pururea neastâmpărat, care se simțea chinuit de carnea prin care trebuia să treacă, și voia să scape cât mai curând!?

Durmim cu toții visând fiecare în felul lui în trecerea noastră prin această viață, dar somnul nu ne este tuturora de o potrivă adânc. Pe când unii stau în miez de noapte, alții presimt din când în când revărsatul zorilor de zi și se sbuciumă mereu în culcușul lor. **Tuturora ne răsare soarele, dar nu tuturora le revarsă aceeași lumină; pe când unii rămân ca în amurg, alții tresar uimiți de lumina cea mare.** Eminescu a fost unul dintre oamenii, cărora le e dat să le **vază toate în lumină mare, toate în dimensiuni mari, și binele și răul, și nici el, nici altcineva nu este vinovat, dacă el a văzut mai mult rău decât bine.** Dacă i-ai fi dat toate bogățiile lumii și ai fi pus în capul lui toate cununile de mărire omenească, el tot ar fi răs cum felul îi era să răzâ și tot ar fi zis: „**Să-i împarți în două cete: în smintiți și în mișei!**”. Rostul lui cel trist a fost să treacă anume prin actuala fază a vieții noastre naționale și să vază cu ochii lui scrutători ceea ce l-a făcut să strige: „**Virtutea? E o nărozie! – Geniul? O nefericire!**”.

Dacă i-ar fi fost dat să ajungă și ziua de mâine, în care oamenii se vor fi făcut mai cuminte, ar fi avut și fericirea de a vedea virtutea ridicată mai presus de toate. Fericirea aceasta n'a avut-o; să-l lăsăm dar în pace, dacă nu ne vine la socoteală să-l plângem. Eu am păcate, multe păcate; d. B.P. Hașdeu, până chiar și d. B.P. Hașdeu are păcate, mai puține, dar le are: fruntașii „**Junimii**” nu pot nici ei să fie oameni fără de păcate. **Dacă ținem dar să-i certăm, să scoatem la iveală păcatele, pe care în adevăr le au; pe Eminescu însă să nu-l punem în socoteala lor, căci teamă mi-e ca nu cumva păcatul, pentru care noi i-am muștra astăzi, mâne să treaca drept un mare merit**».

Dacă în articolul de mai sus, B.P. Hașdeu este criticat pentru modul în care a înțeles să lupte cu mișcarea „junimistă”, marele scriitor și filolog român l-a elogiut pe Eminescu, în lucrările sale scriind (în 1889): «**Eminescu a lăsat multe versuri admirabile**, însă meritul cel mai covârșitor, un merit de principiu este acela de a fi voit să introducă și de a fi introdus în poezia românească **adevărata cugetare ca fond și adevărata artă ca formă** în locul celei ușoare ciripiri de mai nainte, care era foarte igienică pentru poet și pentru cititor, scutindu-i deopotrivă, pe unul și pe celălalt, de orice bătaie de cap și de orice bătaie de inimă”. (Sursa: Gabriela Drăgoi, Preocupări de critică literară la B.P. Hașdeu)

Un tribunist foarte apropiat de fondatorul „**Tribunei**”, a fost Ion Russu (cunoscut sub numele de Ion Russu-Șirianu), „**fiul răposatei mele surori**”, care a fost trimis (în 1884) la București ca „**să învețe românește și să mai vază lume**”. Întreaga sa activitate ziaristică este marcată de „**Tribuna**” și tribunism, Ion Russu închinându-și viața idealului unității naționale. Născut la Șiria (în 1864) a absolvit școala primară în satul natal, urmând Școala Normală din Arad și absolvind „Pedagogiul de Stat” din Deva. Profesorul arădean dr. Vasile Popeangă prezintă succint activitatea marelui gazetar tribunist, în lucrarea „**Aradul centru politic al luptei naționale din perioada dualismului (1867-1918)**”: «I. Russu-Șirianu s-a format ca ziarist în redacția unui prestigios organ de presă: „**Românul**”, condus în 1886 de Vintilă C.A. Rosetti. A lucrat în redacția acestuia până în 1891, când a trecut la Sibiu în redacția ziarului „**Tribuna**”.

În paginile „**Românului**” tînărul ziarist din Şiria a publicat note despre viaţa politică şi culturală a Aradului, informând opinia politică şi culturală despre desfăşurarea procesului intentat generalului Traian Doda, (...) şi împărtăşind cititorilor „**impresii şi reflecţii**” despre viaţa oamenilor din satul său natal. La Bucureşti a încurajat pe oamenii politici de peste Carpaţi să sprijine lupta naţională a românilor supuşi de monarhia austro-ungară unei crunte asuprii sociale şi naţionale. (...) După ce s-a stabilit la Sibiu I.Russu-Şirianu a continuat să facă nenumărate vizite în centrele urbane de peste Carpaţi: Bucureşti, Ploieşti, Brăila, unde a făcut abonamente pentru „**Tribuna**”. În 13 noiembrie 1891 îi scrie din Bucureşti lui S. Albini că va începe o adevărată campanie pentru difuzarea „**Tribunei**” peste Carpaţi şi colectarea de abonamente. (...) Relaţiile Aradului cu România liberă au avut o structură complexă diversificată în manifestarea lor pe multiple planuri. Firul conducător al acestor relaţii a fost realizarea idealului unirii, iar efectul lor s-a manifestat pe planul conştiinţei naţionale a tinerelor generaţii şi în integrarea lor în modul de simţire şi gândire al naţiunii române».

Profesorul dr. Vasile Popeangă prezenta în capitolul „**Presa, propagator energic al idealului unirii**” şi publicaţiile tribuniste: „**Revista Lipovei**”, „**Tribuna Poporului**”, „**Tribuna**”, „**Românul**”, „**Poporul Român**”, etc.: «Aradul a avut în perioada noului activism o presă activă, care a adus o contribuţie hotărîtoare la lupta pentru unire şi la modelarea conştiinţei publice în direcţia aspiraţiilor naţionale ale românilor. Rolul presei a fost imens în educaţia naţională a comunităţii româneşti şi în afirmarea permanenţei idealului unirii românilor într-un stat unitar. Presa, atît cea culturală, cît şi cea politică a sesizat accentuarea tendinţelor de maghiarizare şi a dus o luptă susţinută pentru realizarea unităţii culturale a românilor şi pentru întărirea conştiinţei lor naţionale. Fronturile ei de luptă au cuprins toate domeniile vieţii sociale. (...) La 14/26 octombrie 1895 a apărut „**Revista Lipovei**” „foaie socială, economică şi literară”, al cărei redactor I. Brîndă, va intra mai tîrziu în redacţia „**Tribunei**”. (...) „**Revista Lipovei**” a oglindit eforturile pe care le făcea comunitatea românească pentru progresul ei economic. Cu numărul 13 din anul 1896 şi-a încetat apariţia».

O precizare convenită: Ioan Brînda a fost atît redactorul-responsabil, cît şi editorul şi proprietarul publicaţiei „**Revista Lipovei**”.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistilor-xxxviii-sa-scoatem-la-iveala-pacatele--sa-i-imparti-in-doua-cete-in-smintiti-si-in-misei--a-si-da-seama-despre-rostul-propriei-lor-vieti-geniul-147044.html>

În: Tribuna, 22 septembrie 2019